

ز سستی کئی زاید و ...

«ز نیرو بود مرد را راستی...» این شعر از چه کسی است؟

همشهری دو - محمد سرابی؛ ز نیرو بود مرد را راستی...؛ این شعر از چه کسی است؟

مسلم با این لحن حماسی باید شعری در شاهنامه فردوسی باشد اما از زبان چه کسی؟ تمورث در زمانی که دیو و دایه را شکست می داد این را گفته است؟ فریدون زمانی که با ضحاک می جنگید؟ افراسیاب زمانی که در حال لشکرکشی بود؟ یا رستم وقتی که دیو سپید را کشت؟ این شعر مناسب وقتی است که یک پهلوان قوی می خواهد برای دشمنانش رجز بخواند یا روحیه خودش را تقویت کند.

اما این شعر از زبان هیچ پهلوانی نیست. این بیت قسمتی از نصیحت های بزرگمهر حکیم به خسرو پرویز است؛ زمانی که می خواست او را از تنبلی منع کند. لازم بود همیشه یک وزیر دانا، شاهان و شاهزادگان را نصیحت کند و گرنه با شیوه زندگی ای که آنها از دوران کودکی داشتند و دیگر چیزی جز آن را نمی شناختند، تنبلی اصلی ترین گزینه سبک زندگی بود. مردم عادی باید کار می کردند حتی کسانی که نیازمند نبودند هم باید برای امور شخصی و عادی خودشان دست به کار می شدند، فقط افرادی که ثروت فراوان و خدمتکاران کافی داشتند می توانستند زندگی خود را منحصر به خوردن و خوابیدن کنند. هر کاری درون و بیرون خانه باید با دست انجام می شد. دیگران از کشاورز تا صنعتگر نیازمند کار مشقت بار دائمی بودند و اصلاً نمی توانستند به این فکر کنند که روزی را بدون تحرک بمانند.

از نخستین روز های که وسایل مختلف صنعتی به کمک انسان آمدند و تراکتور و زمین را شخم زد تا موقعی که جاروبرقی آشغال های کف خانه را جمع کرد، کارهای سخت هم کمتر شدند. به تدریج تعداد خدمتگزاران کمتر شد و هر کاری به یک دستگاه واگذار شد و این بود که بشر وقت بیشتری پیدا کرد و این وقت را روی مبل مقابل تلویزیون صرف کرد.

اینطور که در آگهی های تلویزیونی از میراث ادبی برای تبلیغات سپرده بانکی و کنسرو لوبیا و شامپوی ضد زنجیره استفاده می کنیم شعر ز نیرو بود مرد را راستی... هم ممکن است چند وقت دیگر در تبلیغات برق و باتری استفاده شود. الان خیلی از آگهی های تلویزیونی برای محصولات است که باز هم کار و کارهای بیشتری انجام می دهند و زحمت و زحمات دیگر از سر آدم می کنند. هر سال آمار های از کم شدن تحرک و بیشتر شدن اضافه وزن بین مردم ایران و جهان منتشر می شود و پزشکان و متخصصان سلامت هشدار می دهند که اگر برنامه ثابت ورزش کردن نداشته باشیم از این بی حرکتی حرکتی آسیب های جدی می آید؛ ای می بینیم.

ولی از خواب زدن و ورزش کردن انگیزه زیادی می خواهد. همیشه هم بهانه برای فعالیت نکردن فراهم است. تابستان ها گرمای رخوت بخشی دارد. زمستان شب طولانی است. پاییز هم که آسمان گرفته است و مناسب برای کش دادن خواب و استراحت. بهار زیبایی که در آن به سر می بریم هم بیشتر از همه خواب آلودگی مخصوص خودش را دارد.

خسرو پرویز و دیگر پادشاهان مانند او تا زمانی که به نصایح خردمندان عمل می کردند می توانستند کشور خود را حفظ کنند اما وقتی که روز و شب را به گذراندن زندگی شیرین طی می کردند سقوط سلسله آغاز می شد، تا جایی که پیش از مرگ، تاج و تخت خود را از دست می دادند.

ز نیرو بود مرد را راستی... که در برنامه های صبحگاهی با ضرب زورخانه و صدای شیرخدا شنیده ایم، هنوز هم توصیه خوبی برای زندگی است.